

SRBIJA: NE POMINJITE RAT

Author: [Tanja Matic](#)

Novinari i nevladine organizacije se suocavaju s pretnjama bombaskim napadima, prebijanjima i uvredama kad god pocnu temeljnije da istrazuju ulogu Srbije u balkanskim ratovima.

Srpski mediji i nevladine organizacije, koji se zalazu za suocavanje s prosloscu neprekidno su izlozeni napadima i pokusajima diskreditacije, dok policija i vlasti ne reaguju na te incidente.

Novinari i aktivisti nevladinih organizacija tvrde da su se pretnje smrću, napadi i rasisticki grafiti, koji su bili uobicajeni u doba Slobodana Milosevica, vratili na scenu prosle godine, uz precutno odobravanje vlasti.

Medju metama takvih napada su bili Fond za humanitarno pravo, Helsinski odbor za ljudska prava u Srbiji, Inicijativa mladih za ljudska prava, RTV B92, beogradski dnevni list "Danas", nedeljnik "Vreme" i ostali koji su se suprotstavljali Milosevicevoj politici tokom devedesetih, a danas insistiraju da se o zlocinima pocinjenim za vreme balkanskih ratova otvoreno raspravlja.

U poslednjem takvom incidentu, TV B92 je dobila anonimnu poruku 16. oktobra da je u kontejner ispred zgrade postavljena bomba.

Cinjenica da je ovo upozorenje stiglo za vreme razgovora u studiju sa predsednicom Helsinskog komiteta u Srbiji Sonjom Biserko je vise od slucajne podudarnosti. Prethodna pretnja bombom je pristigla u trenutku kada je direktorka Fonda za humanitarno pravo Natasa Kandic bila gost u programu uzivo o zlocinima pocinjem u Bosni.

B92 je takodje bio izlozen verbalnim napadima sredinom avgusta ove godine kada je, na konferenciji za medije, novinarka TV B92 Ana Veljkovic postavila pitanje o povlacenju optuznice protiv Marka Milosevica, sina Slobodana Milosevica.

Ministar u Vladi Srbije Velimir Ilic odgovorio je uvredama i pretnjama. "Slusajte, mi smo ovde dosli zbog jednog veoma ozbiljnog posla, a vi gospodo sa B92 gde god dodjete napravite kaos, napravite provokaciju", rekao je Ilic. "Vi ste bolesni, vi ste za psihijatrijsku kliniku, vi treba kolektivno da se lecite".

U nedavnom izvestaju o takvim napadima na medije i nevladine organizacije u Srbiji, Fond za humanitarno pravo iznosi da su "nevladine organizacije i mediji, koji se zalazu za uspostavljanje vladavine prava i privodjenje pravdi odgovornih za masovno krsenje ljudskih prava u proslosti, izlozeni uvredama, pretnjama i napadima nacionalistickih politickih partija, ultranacionalistickih politickih grupa, medija i pojedinaca koji velicaju osumnjicene za ratne zlocine - Radovana Karadzica, Ratka Mladica, Slobodana Milosevica i Vojislava Seselja".

"Vlada Srbije ne reaguje, sto dodatno podstice ekstremiste u parlamentu i drugim institucijama da javno pozivaju na neprijateljstvo prema 'izdajnickim' nevladinim organizacijama i medijima".

IWPR/BIRN je zatražio od srpskih vlasti da prokomentarisu ovaj najnoviji talas zastrasivanja medija i nevladinih organizacija, ali odgovora nije bilo. Portparol policije je izjavio da su istrazeni prijavljeni incidenti, ali nije rekao da li je ostvaren izvestan napredak u tim istragama.

U Srbiji, nevladine organizacije i nezavisni mediji tokom devedesetih cesto su bili izloženi maltretiranju od strane policije, i javno su nazivani "stranim placenicima i domacim izdajnicima".

Nakon zbacivanja s vlasti Slobodana Milosevica 2000. godine, prestao je pritisak drzavnih institucija, ali je u poslednjih godinu dana u znatnoj meri porasla verbalna i fizicka agresija.

Kukasti krstovi su iscrtani preko naziva Fonda za humanitarno pravo i ispred sedista Helsinskog komiteta za ljudska prava u Srbiji zajedno s grafitima u kojima se Biserko naziva "jevrejskim pionom" i "pokornom slugom jevrejskog svetskog poretka". Ispisan je i grafit na vratima kancelarije Helsinskog komiteta - "Srbija - Srbima" uz tradicionalni nacionalni srpski simbol.

Ispisani su takodje slicni grafiti u kojima se proziva Natasa Kandic ciji Fond za humanitarno pravo nije popularan medju pristalicama Srpske radikalne stranke, SRS, nakon sto je iznela optuzbe da je potpredsednik te stranke Tomislav Nikolic umesan u ratne zlocine pocinjene u Hrvatskoj.

Zamenik sefa poslanicke grupe Srpske radikalne stranke, Aleksandar Vucic, prozvao je predsednicu Fonda za humanitarno pravo Natasu Kandic da je "patoloski lazov i sef bande koja vodi kampanju protiv Srba".

"Zene u crnom", beogradska nevladina organizacija, kaze kako ih je nedavno posetio radnik Ministarstva unutrasnjih poslova, MUP, koji ih je ispitivao o broju zaposlenih, radnom vremenu, posetiocima i saradnicima organizacije.

"Nadale smo se da ce ta represija prestati sa padom diktatorskog rezima Slobodana Milosevica", kaze se u saopštenju ove nevladine organizacije. "Dolaskom vlade Vojislava Kostunice, ponovo smo postale bezbednosno zanimljive i opasne, najverovatnije zbog permanentnog zalaganja protiv poricanja zlocinacke proslosti i za kaznjavanje zlocinaca".

Andrej Nosov, direktor "Inicijative mladih za ljudska prava", smatra da je razlog napada to sto vlasti u Srbiji nisu spremne da na jasan nacin posalju poruku da ce biti kaznjeni oni koji napadaju branioce ljudskih prava u ovoj zemlji.

"Nasilje se indukuje direktno iz sistema", kaze on.

"Ako imamo ministra za kapitalne investicije koji otvoreno vredja i preti direktoru i novinarima RTV B92, ako imamo javne sluzbenike, poput direktora nacionalne televizije, koga je imenovala vlada, a koji vredja clanove nevladinih organizacija, onda je to sasvim jasna poruka politickim neistomisljenicima", kaze Nosov.

Natasa Esbjornson, direktorka kancelarije Svedskog helsinskog komiteta u Beogradu, deli ovo misljenje.

"Kada ljudi iz samog parlamenta mogu da napadaju i vredjaju nevladine organizacije i medije bez posledica, onda na taj nacin oni otvoreno salju poruku svima ostalima da je takvo ponasanje zapravo u redu".

"Jako mi je cudno odsustvo reakcija od strane vlasti i policije jer oni ne reaguju adekvatno na nesto sto bi se smatralo potpuno neprihvatljivim ponasanjem u drustvu iz koga ja dolazim".

Nosov veruje da iza napada stoje interesni lobiji koji su i sami bili umesani u ratove devedesetih.

"Kampanja koja se vodi protiv nas... je povezana sa delovima drzavnog aparata zaostalih iz Milosevicevog perioda", tvrdi on.

"U okviru tajne policije i srpskog Ministarstva untrasnjih poslova ima ljudi koji se plase... da ne budu razotkriveni, i oni cine sve, koristeći te institucije... da napadaju svakoga ko se bavi suocavanjem s nedavnom prosloscu".

"Oni se i sami plase da istina ne izadje na videlo, a njihov glavni problem je to sto se klupko njihovih tajni polako odmotava".

Sonja Biserko, koja je i sama bila fizicki napadnuta, a stan joj je obijan, kaze: "Sve ucestaliji napadi su upuceni svima koji imaju iole kriticko misljenje prema kljucnim pitanjima u Srbiji, kao da se time pokusava sa ucutkivanjem bilo kakvog kritickog misljenja u Srbiji".

Uprkos tim problemima, Biserko je optimista kada je rec o buducnosti.

Ona ukazuje na cinjenicu da Srbija ubrzo zapocinje pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruzenju sa Evropskom unijom i zbog toga veruje da ce i sama drzava biti prisiljena da ozbiljnije shvati civilni sektor zbog utvrdjenih evropskih standarda.

"Verujem da ce se status nevladinih organizacija znatno poboljsati s procesom evropskih integracija, s obzirom da ce Evropi trebati partneri u zemlji koji su sustinski proevropski", kaze ona.

Upravo zbog uskladjivanja ovdasnjih zakona sa evropskim standardima, u Srbiji su, pre dve nedelje, usvojene izmene krivicnog zakona u kome stoji da se "kaznjava proganjanje organizacija ili pojedinaca zbog njihovog zalaganja za ravnopravnost ljudi".

Esbjornson samo usvajanje zakona smatra pozitivnim korakom, ali nije potpuno optimista u pogledu primene zakona u Srbiji.

"Dosta zakona je ovde prihvaceno, ali se ne primenjuju", kaze ona. "Potrebno je promeniti svest ljudi pre primene zakona, a bojim se da smo u Srbiji na samom pocetku tog procesa".

Tanja Matic je izvestac IWPR/BIRN-a iz Beograda.

Location: [Serbia](#)
[Croatia](#)
[Bosnia and Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srbija-ne-pominjite-rat>